

V Bruseli 28. apríla 2022
(OR. en)

8529/22

**Medziinštitucionálny spis:
2022/0117(COD)**

**JUSTCIV 51
FREMP 82
AUDIO 35
JAI 546
CODEC 565**

NÁVRH

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	28. apríla 2022
Komu:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generálny tajomník Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2022) 177 final
Predmet:	Návrh SMERNICE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY o ochrane osôb zapojených do verejnej účasti pred zjavne neopodstatnenými alebo zneužívajúcimi súdnymi konaniami („strategickým žalobám proti verejnej účasti“)

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2022) 177 final.

Príloha: COM(2022) 177 final

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 27. 4. 2022
COM(2022) 177 final

2022/0117 (COD)

Návrh

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY

o ochrane osôb zapojených do verejnej účasti pred zjavne neopodstatnenými alebo zneužívajúcimi súdnymi konaniami („strategickým žalobám proti verejnej účasti“)

{SWD(2022) 117 final}

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Zjavne neopodstatnené alebo zneužívajúce súdne konania proti verejnej účasti (zvyčajne označované aj ako *strategické žaloby proti verejnej účasti* alebo „SLAPP“) predstavujú nový, ale čoraz častejší jav v Európskej únii. Sú mimoriadne škodlivou formou obťažovania a zastrašovania používanou proti jednotlivcom, ktorí sú zapojení do ochrany verejných záujmov. Ide o neopodstatnené alebo zveličené súdne konania, ktoré zvyčajne iniciujú mocní jednotlivci, lobistické skupiny, spoločnosti a štátne orgány proti stranám, ktoré v súvislosti so záležitosťou verejného záujmu vyjadrujú kritiku alebo uverejňujú správy, ktoré sú pre žalobcov nepríjemné. Ich cieľom je cenzurovať, zastrašovať a umlčovať kritikov tým, že ich zaťažia nákladmi na právnu obhajobu až dovtedy, kým neupustia od kritiky alebo neprestanú klásť odpor. Na rozdiel od riadnych konaní sa SLAPP neiniciujú s cieľom uplatniť právo na prístup k spravodlivosti ani na účel vyhrať súdne konanie alebo dosiahnuť nápravu. Namiesto toho sa iniciujú s cieľom zastrašiť žalovaných a vyčerpať ich zdroje. Konečným cieľom je dosiahnuť odstrašujúci účinok, umlčať žalovaných a odradiť ich od vykonávania svojej práce.

SLAPP sú obvyčajne zacielené na novinárov a obhajcov ľudských práv, pričom nezasahujú len jednotlivcov, ale aj mediálne spoločnosti a vydavateľstvá a organizácie občianskej spoločnosti, napr. tie, ktoré sú zapojené do ekologického aktivizmu. Tieto žaloby môžu byť rovnako zacielené aj na iné osoby zapojené do verejnej účasti, ako sú výskumníci a akademickí pracovníci.

Zdravá a prosperujúca demokracia si vyžaduje, aby sa občania mohli aktívne zúčastňovať na verejnej diskusii bez neprimeraného zasahovania zo strany subjektov verejného sektora či iných mocných záujmov. Aby bolo možné zaistiť zmysluplnú účasť, občania musia mať možnosť prístupu k spoľahlivým informáciám, ktoré im umožnia vytvárať si svoje vlastné názory a konať na základe vlastného úsudku vo verejnom priestore, kde možno slobodne vyjadrovať rôzne názory.

Novinári majú zásadnú úlohu pri sprostredkovaní verejnej diskusie a pri rozširovaní informácií, názorov a nápadov. Musia mať možnosť účinne vykonávať svoje činnosti s cieľom zabezpečiť, aby občania v európskych demokraciách mali prístup k pluralite názorov. Investigatívni novinári zohrávajú kľúčovú úlohu v boji proti organizovanej trestnej činnosti, korupcii a extrémizmu. Je potrebný spoľahlivý systém záruk, ktorý im umožní plniť svoju kľúčovú úlohu strážcov v záležitostiach oprávneného verejného záujmu. Ich práca so sebou prináša mimoriadne vysoké riziká, pričom musia čeliť čoraz väčšiemu množstvu útokov a prípadov obťažovania. Obhajcovia ľudských práv zohrávajú kľúčovú úlohu v súvislosti s dodržiavaním základných práv, demokratických hodnôt, sociálnej inklúzie, ochrany životného prostredia a právneho štátu. Mali by mať možnosť aktívne sa zúčastňovať na verejnom živote a byť vypočutí v súvislosti s politickými záležitosťami a v rámci rozhodovacieho procesu bez obáv zo zastrašovania.

Nerovnováha moci medzi stranami, pričom žalobca má vplyvnejšie postavenie ako žalovaný, napr. z hľadiska financií či politicky, je jednou z častých vlastností SLAPP. Aj keď to neplatí vždy, prítomnosť takejto nerovnováhy moci významne prispieva k potenciálu SLAPP mať nepriaznivé dôsledky pre osoby, na ktoré sú zacielené, čo vedie k odstrašujúcim účinkom na verejnú diskusiu. SLAPP môžu mať odrádzajúci účinok aj na iné potenciálne vystavené osoby, ktoré sa môžu rozhodnúť, že si neuplatnia právo skúmať otázky verejného záujmu a podávať o tom správy. Rizikom tohto javu je, že to povedie k autocenzúre.

SLAPP predstavujú zneužitie súdneho konania a zbytočne zaťažujú súdy. Subjekty a jednotlivci, ktorí iniciujú SLAPP, môžu svoj nárok založiť na viacerých dôvodoch. Tvrdenia často súvisia s ohováraním, ale týkajú sa aj porušení iných predpisov alebo práv (napr.

právnych predpisov v oblasti ochrany údajov alebo súkromia), ktoré sú často spojené s nárokmi/žalobami o náhradu škody, niekedy aj súdnymi príkazmi ukladajúcimi povinnosť zdržať sa určitého konania (zakázanie alebo aspoň oneskorenie uverejnenia).

Rozšírený výskyt SLAPP bol v súvislosti so správami o právnom štáte za roky 2020 a 2021 bol v niektorých členských štátoch identifikovaný ako závažný problém.

Platforma Rady Európy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinárov¹ takisto uvádza rastúci počet upozornení týkajúcich sa závažných ohrození bezpečnosti novinárov a slobody médií v Európe vrátane viacerých prípadov súdneho zastrašovania. Partnerské združenia platformy Rady Európy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinárov vo výročnej správe za rok 2021 poukazujú na značný nárast upozornení týkajúcich sa SLAPP za rok 2020 oproti predchádzajúcemu roku, pokiaľ ide o počet upozornení aj počet jurisdikcií v dotknutých členských štátoch Rady Európy². Všeobecnejšie na zhoršenie pracovných podmienok novinárov poukazujú aj informácie zozbierané v rámci európskeho Monitorovania plurality médií³. V roku 2021 bolo na platforme rýchlej reakcie v oblasti mediálnej slobody zdokumentovaných 439 upozornení (pričom napadnutých bolo 778 osôb alebo subjektov prepojených s médiami) v 24 členských štátoch EÚ za 12 mesiacov vrátane SLAPP.⁴

Hoci viac údajov je dostupných v prípade hrozieb SLAPP zameraných na novinárov a obhajcov ľudských práv, podobným problémom čelia aj iní aktéri zapojení do verejnej účasti, ako sú odboroví aktivisti a akademickí pracovníci. Bolo to naznačené vo viacerých príspevkoch občianskej spoločnosti doručených v rámci verejnej konzultácie.

Mnohé SLAPP sa vyskytujú vo vnútroštátnom kontexte a nemajú cezhraničné dôsledky. SLAPP však majú často cezhraničný charakter a existencia cezhraničných dôsledkov predstavuje ďalšiu úroveň zložitosti a nákladov s ešte nepriaznivejšími následkami pre žalovaných. Skutočnosť, že mediálny obsah online je prístupný v mnohých jurisdikciách, môže otvoriť cestu k taktizovaniu pri výbere súdu a brániť účinnému prístupu k spravodlivosti a justičnej spolupráci. Žalovaní môžu čeliť viacerým súdnym konaniam v rovnakom čase a v rozličných jurisdikciách. Jav taktizovania pri výbere súdu (alebo vyhľadávanie najlepšej právnej ochrany pred nactiutňaním) je faktorom, ktorý tento problém prehĺbuje, pričom niektoré jurisdikcie sú vnímané ako zhovievavejšie voči žalobcom. Účinok je ešte silnejší, ak sa SLAPP začnú mimo Európskej únie.

¹ Platforma Rady Európy od roku 2015 uľahčuje zhromažďovanie a šírenie informácií týkajúcich sa závažných obáv o slobodu médií a bezpečnosť novinárov v členských štátoch Rady Európy. Prispievajúce partnerské organizácie – prizvané medzinárodné mimovládne organizácie a združenia novinárov – vydávajú upozornenia týkajúce sa porušení slobody médií a zverejňujú výročné správy o situácii v oblasti slobody médií a bezpečnosti novinárov v Európe. Očakáva sa, že členské štáty Rady Európy budú konať a riešiť problémy a informovať platformu o opatreniach prijatých v reakcii na upozornenia. Nízka miera odozvy členských štátov Rady Európy, ktoré sú zároveň členskými štátmi EÚ, svedčí o potrebe prijať ďalšie opatrenia. <https://www.coe.int/en/web/media-freedom>.

² V roku 2021 bolo na [platforme Rady Európy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinárov \(coe.int\)](https://www.coe.int/en/web/media-freedom) uverejnených 282 upozornení, pričom niekoľko z nich sa týkalo prípadov súdneho zastrašovania, t. j. oportunistického, svojvoľného alebo šikanózneho využívania právnych predpisov vrátane zákonov na ochranu osobnosti, protiteroristických zákonov, zákonov o národnej bezpečnosti, zákonov v oblasti výtržníctva či zákonov proti extrémizmu. Partnerské združenia platformy Rady Európy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinárov vo výročnej správe za rok 2021 zaznamenali v roku 2020 medziročný nárast, pokiaľ ide o počet upozornení aj počet dotknutých jurisdikcií členských štátov Rady Európy – [1680a2440e \(coe.int\)](https://www.coe.int/en/web/media-freedom).

³ <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor>.

⁴ <https://www.ecpmf.eu/wp-content/uploads/2022/02/MFRR-Monitoring-Report.pdf>. V samostatnom prehľade sa uvádzajú údaje týkajúce sa 27 členských štátov EÚ. https://www.mfrr.eu/wp-content/uploads/2022/02/2022_02_17_MFRR_FACT_SHEET_MAPPING_MEDIA_FREEDOM_European_Union_Member_States_Year_2021.pdf.

Cieľ návrhu

Tento návrh je jedným z opatrení vychádzajúcich z akčného plánu pre európsku demokraciu zameraných na posilnenie plurality a slobody médií v Európskej únii. Iniciatíva sa vzťahuje aj na obhajcov ľudských práv, ktorí zohrávajú kľúčovú úlohu v našich demokraciách a sú čoraz zraniteľnejší voči takýmto formám nezákonného obťažovania.

Cieľom návrhu je chrániť osoby, na ktoré sú SLAPP zacielené, a brániť ďalšiemu rozširovaniu tohto javu v EÚ. V súčasnosti nemá žiadny z členských štátov zavedené osobitné ochranné opatrenia proti takýmto konaniam, pričom ich zavedenie v súčasnosti zvažuje len niekoľko z nich. Zároveň neexistujú ani žiadne predpisy pre celú EÚ, ktoré by sa vzťahovali na SLAPP. Cieľom návrhu je na základe spoločného celoeurópskeho chápania toho, čo predstavujú SLAPP, a zavedenia procesných záruk poskytnúť súdom účinné prostriedky na riešenie SLAPP a dať osobám, na ktorých sú SLAPP zacielené, prostriedky na vlastnú obranu.

Navrhované procesné záruky sa uplatňujú v prípadoch s cezhraničnými dôsledkami. Ako už bolo zdôraznené, cezhraničným rozmerom prípadov SLAPP sa zvyšuje zložitosť a problémy, ktorým čelia žalovaní. Ďalším cieľom návrhu je chrániť občanov a občiansku spoločnosť EÚ pred SLAPP začatými v tretích krajinách.

Odporúčanie Komisie o ochrane novinárov a obhajcov ľudských práv zapojených do verejnej účasti pred zjavne neopodstatnenými alebo zneužívajúcimi súdnymi konaniami („strategické žaloby proti verejnej účasti“)

Tento návrh smernice a odporúčanie Komisie o ochrane novinárov a obhajcov ľudských práv zapojených do verejnej účasti pred zjavne neopodstatnenými alebo zneužívajúcimi súdnymi konaniami („strategické žaloby proti verejnej účasti“)⁵, ktoré boli prijaté súbežne, sa navzájom dopĺňajú a sú v úplnom súlade.

V odporúčaní sa členské štáty vyzývajú, aby preskúmali svoju vnútroštátnu situáciu s cieľom zabezpečiť, aby v ich uplatniteľných právnych rámcoch boli stanovené potrebné ochranné opatrenia na riešenie SLAPP pri plnom rešpektovaní základných práv vrátane práva na slobodu prejavu, práva na prístup k spravodlivosti a práva na ochranu osobných údajov a demokratických hodnôt. Členské štáty sa takisto vyzývajú, aby v súvislosti s vnútroštátnymi prípadmi do svojich vnútroštátnych právnych predpisov zahrnuli ochranné opatrenia podobné tým, ktoré sú súčasťou nástrojov Unie, ktorých cieľom je riešiť zjavne neopodstatnené alebo zneužívajúce konania v prípade občianskych vecí s cezhraničnými dôsledkami. Členským štátom sa okrem iného odporúča, aby zrušili tresty odňatia slobody v prípade ohovárania a aby pri riešení takýchto prípadov namiesto trestného práva radšej uprednostnili použitie správneho a občianskeho práva za predpokladu, že príslušné ustanovenia majú menej represívny účinok a že administratívne predpisy vylučujú akúkoľvek formu pozbavenia slobody.

Odporúčanie sa vzťahuje aj na aspekty týkajúce sa odbornej prípravy odborníkov pracujúcich v oblasti práva a osôb, na ktoré by SLAPP mohli byť zacielené, zameranej na zlepšenie ich vedomostí a zručností, aby dokázali účinne riešiť SLAPP, zvyšovania informovanosti zameraného predovšetkým na to, aby novinári a obhajcovia ľudských práv dokázali rozpoznať, že čelia SLAPP, poskytovania podpory osobám, na ktoré sú SLAPP zacielené (napr. finančnej alebo právnej pomoci), a systematickejšieho monitorovania a zberu údajov.

---

⁵ C(2022) 2428 z 27. apríla 2022.

- **Súlady s ostatnými politikami Únie**

Akčný plán pre európsku demokraciu

Dňa 3. decembra 2020 vydala Komisia akčný plán pre európsku demokraciu⁶, v ktorom oznámila súbor opatrení na posilnenie slobody a plurality médií vrátane iniciatívy v oblasti SLAPP a odporúčanie o bezpečnosti novinárov uvedené ďalej. Uvedený akčný plán je zastrešujúcou iniciatívou zameranou na posilnenie postavenia občanov a vybudovanie odolnejších demokracií v celej EÚ.

Odporúčanie k zaručeniu ochrany, bezpečnosti a posilneniu postavenia novinárov a iných pracovníkov médií v Európskej únii

Ako sa zdôrazňuje v akčnom pláne pre európsku demokraciu, SLAPP sa často využívajú v kombinácii s ohrozením fyzickej bezpečnosti novinárov. Komisia prijala 16. septembra 2021 odporúčanie k zaručeniu ochrany, bezpečnosti a posilneniu postavenia novinárov a iných pracovníkov médií v Európskej únii.⁷

Cieľom uvedeného odporúčania je zaručiť všetkým pracovníkom médií bezpečnejšie pracovné podmienky, kde nebude mať miesto strach a zastrašovanie, či už online alebo offline. Sú v ňom stanovené opatrenia, ktoré členské štáty môžu prijať na zlepšenie bezpečnosti novinárov. V odporúčaní sa vyzýva aj na vytvorenie nezávislých vnútroštátnych služieb podpory vrátane liniek pomoci, právneho a psychologického poradenstva či útulkov pre novinárov a pracovníkov médií, ktorí čelia hrozbám. Takisto sa v ňom vyzýva na zvýšenú ochranu novinárov počas demonštrácií, väčšiu bezpečnosť na internete a osobitnú podporu pre novinárky.

Stratégia posilnenia uplatňovania Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“)

Tento návrh dopĺňa stratégiu posilnenia uplatňovania Charty základných práv Európskej únie⁸ prijatú 2. decembra 2020 a je s ňou v úplnom súlade. V tejto stratégii sa uznáva, že organizácie občianskej spoločnosti a obhajcovia ľudských práv sú mimoriadne dôležité pre zdravú demokraciu a spoločnosť, v ktorej ľudia môžu uplatňovať svoje základné práva. Sú v nej preto stanovené opatrenia, ktorými sa okrem iného podporujú a ochraňujú organizácie občianskej spoločnosti a obhajcovia ľudských opráv. V stratégii sa predovšetkým uznáva, že uvedení aktéri v niektorých členských štátoch čelia problémom, medzi ktoré patria ohováračské kampane, fyzické a verbálne útoky, zastrašovanie a obťažovanie, a to aj prostredníctvom SLAPP.

Komisia v stratégii vyzvala členské štáty, aby podporili priaznivé a bezpečné prostredie pre organizácie občianskej spoločnosti a obhajcov ľudských práv vo svojej krajine, a to aj na miestnej úrovni.

Tento návrh ďalej prispieva k posilňovaniu základných práv v Európskej únii a podporuje jeden z cieľov stratégie.

Správy o právnom štáte

Správy Komisie o právnom štáte z rokov 2020⁹ a 2021¹⁰ poskytujú dôkazy o výskyte SLAPP v Európskej únii. V správach sa zdôrazňuje, že novinári a obhajcovia ľudských práv vo viacerých

⁶ COM(2020) 790 final z 3. decembra 2020.

⁷ C(2021) 6650 final zo 16. septembra 2021.

⁸ COM(2020) 711 final z 2. decembra 2020.

⁹ COM(2020) 580 final – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Správa o právnom štáte 2020 – Situácia v oblasti právneho štátu v Európskej únii. – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1602583951529&uri=CELEX%3A52020DC0580>.

¹⁰ COM(2021) 700 final – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Správa o právnom štáte 2021 –

členských štátoch v čoraz väčšej miere čelia fyzickým aj online hrozbám a útokom v súvislosti so svojimi publikáciami a svojou prácou, a to vo viacerých formách vrátane využívania SLAPP.

Smernica o ochrane oznamovateľov

Tento návrh neovplyvňuje ochranu, ktorá už je stanovená v smernici o ochrane osôb, ktoré nahlasujú porušenia práva Únie¹¹, a je s ňou v úplnom súlade. Účinná ochrana oznamovateľov pred odvetnými opatreniami je potrebná pre ochranu verejného záujmu aj pre zabezpečenie úlohy strážcu, ktorú médiá zastávajú v demokratických spoločnostiach, keďže oznamovatelia sú často dôležitým zdrojom pre investigatívnu žurnalistiku. Smernicou 2019/1937 sa poskytuje spoľahlivá ochrana osobám, ktoré nahlasujú porušenia práva Únie, pred akoukoľvek formou odvety tak v súvislosti s prácou, ako aj mimo nej, a to aj v prípade odvety prostredníctvom súdneho konania týkajúceho sa ohovárania, porušenia dôvernosti a ochrany osobných údajov. V situáciách patriacich do rozsahu pôsobnosti tohto návrhu aj smernice 2019/1937 by sa mala uplatňovať ochrana, ktorú ponúkajú oba akty.

Akčný plán EÚ pre ľudské práva a demokraciu na roky 2020 – 2024

Akčný plán¹² prispieva k bezpečnosti a ochrane novinárov a pracovníkov médií, a to aj prostredníctvom práce na prostredí, ktoré umožňuje slobodu prejavu, a odsudzovania online aj offline útokov a iných foriem obťažovania a zastrašovania. V rámci akčného plánu sa riešia špecifické hrozby, ktorým čelia novinárky, zabezpečuje sa, aby sa osobám, ktoré čelia obťažovaniu, zastrašovaniu alebo hrozbám, poskytla pomoc prostredníctvom mechanizmov EÚ na ochranu obhajcov ľudských práv a podporujú sa mediálne iniciatívy. Na štátne orgány sa apeluje, aby predchádzali takémuto násiliu, odsúdili ho a prijali účinné opatrenia, ktoré skončujú s beztretnosťou.

Jadrom činnosti EÚ zameranej na ľudské práva a demokraciu je v súlade s akčným plánom ochrana novinárov a obhajcov ľudských práv. Tento návrh je v synergii s veľkým úsilím, ktoré EÚ v tejto súvislosti vynakladá na celom svete, a bude dodatočným podnetom pre ďalšiu cieľnú podporu obhajcom ľudských práv a novinárom, ktorí čelia SLAPP.

Usmernenia EÚ v oblasti ľudských práv týkajúce sa slobody prejavu online a offline

V usmerneniach¹³ sa uvádza, že EÚ bude pracovať proti svojvoľným útokom, nerozlišujúcemu zneužívaniu trestných konaní a občianskych súdnych konaní, ohováračskými kampaniami a nadmerným obmedzeniam proti novinárom, mediálnym aktérom, mimovládnym organizáciám a osobnostiam zo sociálnych médií s cieľom brániť týmto združeniam a jednotlivcom v slobodnom uplatňovaní ich práva na slobodu prejavu.

Aarhuský dohovor

Únia a jej členské štáty sú zmluvnými stranami Dohovoru Európskej hospodárskej komisie Organizácie Spojených národov (EHK OSN) o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (ďalej len

---

Situácia v oblasti právneho štátu v Európskej únii. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1634551652872&uri=CELEX%3A52021DC0700>.

¹¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1937 z 23. októbra 2019 o ochrane osôb, ktoré nahlasujú porušenia práva Únie (Ú. v. EÚ L 305, 26.11.2019, s. 17 – 56).

¹² Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu a Rade – Akčný plán EÚ pre ľudské práva a demokraciu na roky 2020 – 2024, JOIN(2020) 5 final.

¹³ <https://www.consilium.europa.eu/media/28348/142549.pdf>.

„Aarhuský dohovor“¹⁴, pričom každej zmluvnej strane prislúchajú jej vlastné, ako aj spoločné povinnosti a záväzky vyplývajúce z uvedeného dohovoru. Na základe článku 3 ods. 8 tohto dohovoru sa od každej strany požaduje, aby zabezpečila, že osoby, ktoré uplatňujú svoje práva v súlade s ustanoveniami dohovoru, nebudú trestané, pokutované, prenasledované ani akýmkoľvek spôsobom obťažované. Začlenenie ochrancov environmentálnych práv do rozsahu tohto návrhu prispieva k vykonávaniu tohto medzinárodného záväzku prijatého Úniou.

Oznámenie o boji proti environmentálnym trestným činom

Komisia sa vo svojom oznámení prijatom 15. decembra 2021 zaviazala, že návrh právnych predpisov proti strategickým žalobám proti novinárom a obhajcom práv bude zahŕňať ochrancov životného prostredia.¹⁵

2. PRÁVNÝ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právny základ

Právnym základom tohto návrhu je článok 81 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), ktorý je častým právnym základom pre justičnú spoluprácu v občianskych veciach s cezhraničnými dôsledkami. Konkrétnejšie je právnym základom článok 81 ods. 2 písm. f) ZFEÚ, ktorým sa Európskemu parlamentu a Rade udeľuje právomoc prijímať opatrenia zamerané na zabezpečenie „odstraňovania prekážok riadneho priebehu občianskoprávneho konania, v prípade potreby podporovaním zlučiteľnosti pravidiel občianskeho súdneho konania uplatniteľných v členských štátoch“. Keďže SLAPP predstavujú prekážku riadneho priebehu občianskeho súdneho konania, Únia má na tomto základe právomoc vykonávať legislatívnu činnosť v občianskych veciach s cezhraničnými dôsledkami. SLAPP sú zneužitím občianskeho súdneho konania, keďže ich cieľom nie je prístup k spravodlivosti, ale obťažovanie a umlčanie žalovaných. Dlhé konania zároveň predstavujú ďalšie zaťaženie vnútroštátnych súdnych systémov.

Na článku 81 ods. 2 písm. f) sú založené aj pravidlá týkajúce sa rozsudkov tretích krajín v kapitole V, keďže sa viažu na hlavný cieľ tohto návrhu. Zabezpečuje sa nimi účinnosť pravidiel tohto návrhu proti zjavne neopodstatneným alebo zneužívajúcim súdnym konaniam z dôvodu verejnej účasti tým, že zabráňujú predkladaniu takýchto vecí na súdoch tretích krajín.

• Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)

SLAPP sa objavujú v mnohých členských štátoch a stávajú sa problémom pre celú EÚ. Žiadny z členských štátov zároveň v súčasnosti nemá stanovené žiadne osobitné ochranné opatrenia proti SLAPP.¹⁶ Aj keď v závislosti od vnútroštátneho práva možno proti SLAPP použiť niektoré existujúce všeobecné ochranné opatrenia, v súvislosti s takýmito všeobecnými opatreniami existujú medzi členskými štátmi značné rozdiely a ich účinnosť pri riešení SLAPP je obmedzená. Existujúce rozdiely v oblasti vnútroštátneho procesného práva navyše vedú k zvýšenému riziku taktizovania pri výbere súdu a začatia viacerých súdnych konaní v rozličných jurisdikciách EÚ. Dôkazy ukazujú, že vnútroštátne občianske procesné právo sa nedá vždy dobre uplatniť na riešenie dodatočných komplikácií prameniacych z cezhraničných

¹⁴ Rozhodnutie Rady 2005/370/ES zo 17. februára 2005 o uzavretí v mene Európskeho spoločenstva Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (Ú. v. EÚ L 124, 17.5.2005, s. 1).

¹⁵ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade o zintenzívnení boja proti environmentálnym trestným činom, COM(2021) 814 final z 15. decembra 2021.

¹⁶ IE, LT a MT navrhli právne predpisy alebo zvažujú navrhnutie právnych predpisov na riešenie tohto problému.

konaní.¹⁷ V dôsledku rozdielov vo vnútroštátnych právnych predpisoch je zároveň vysoko nepravdepodobné, že členské štáty konajúce samostatne by úspešne vyriešili tento jav alebo by dokázali zaistiť celkovú súdržnosť takýchto predpisov vo všetkých členských štátoch, aby bolo možné zabezpečiť rovnako vysoký štandard ochrany v celej Únii.

Aby bolo možné riešiť tieto riziká a aby sa zabránilo zaťažovaniu vnútroštátnych súdov početnými a zdĺhavými zneužívajúcimi súdnymi konaniami, javí sa ako nevyhnutné stanoviť minimálne normy a zaistiť kompatibilitu predpisov občianskeho práva procesného proti SLAPP uplatniteľných v členských štátoch. Opatrenia na úrovni EÚ konzistentne prispievajú k boju proti objavovaniu sa a nárastu SLAPP v celej EÚ a zabezpečujú zbližovanie prístupov členských štátov k tomuto javu.¹⁸

Opatrenie na úrovni EÚ by malo pridanú hodnotu aj vďaka stanoveniu ochranných opatrení na účinný boj proti SLAPP z tretích krajín. Jednotná akcia členských štátov je potrebná aj na boj proti SLAPP z tretích krajín, pretože žalobcovia by sa v opačnom prípade mohli snažiť využívať rozdiely v systémoch medzi členskými štátmi a snažiť sa o uznanie a presadenie rozsudkov v oblasti SLAPP z tretích krajín tam, kde je to najjednoduchšie.

Návrh rešpektuje zásadu subsidiarity tým, že navrhuje len ciele ochranné opatrenia a obmedzuje legislatívne opatrenia len na tie, ktoré sú nevyhnutné na dosiahnutie toho, čo by členské štáty nemohli dosiahnuť, ak by konali samostatne.

• **Proporcionalita**

Opatrenia na úrovni EÚ by mali byť zacielené a obmedzené na to, čo je nevyhnutné na zaistenie konzistentnosti prístupov v členských štátoch v súvislosti s cezhraničnými situáciami. Návrh je navrhnutý tak, aby rešpektoval zásadu proporcionality. Z tohto dôvodu sa navrhujú len dobre ciele procesné záruky, ktoré sú navrhnuté tak, aby poskytovali len to, čo je nevyhnutné na zabezpečenie lepšieho priebehu cezhraničných občianskych súdnych konaní týkajúcich sa SLAPP, ktoré predstavujú závažnú hrozbu pre európsku demokraciu a právny štát.

Na proporcionalitu poukazuje aj skutočnosť, že mnohé z prvkov zameraných na boj proti SLAPP sa uvedú ako nelegislatívne opatrenia v odporúčaní, a nie v rámci legislatívneho opatrenia.

• **Výber nástroja**

Vybratým legislatívnym nástrojom je smernica, ktorou sa v členských štátoch stanovia záväzné a konzistentné procesné záruky. Zabráni sa tak súčasným rozdielom v zárukách medzi členskými štátmi, ktoré vedú k riziku cezhraničného taktizovania pri výbere súdu. Výber smernice zároveň umožní členským štátom zapracovať osobitné procesné záruky do vnútroštátneho občianskeho a procesného práva, kde medzi štátmi stále existujú značné rozdiely.

Smernicu doplní nelegislatívny nástroj (odporúčanie), čím sa poskytne efektívna kombinácia legislatívneho a nelegislatívneho opatrenia.

¹⁷ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre spravodlivosť a spotrebiteľov, Gascón Inchausti, M., Hess, B., Cuniberti, G., et al., *An evaluation study of national procedural laws and practices in terms of their impact on the free circulation of judgments and on the equivalence and effectiveness of the procedural protection of consumers under EU consumer law: strand I: mutual trust and free circulation of judgments* (Hodnotiacia štúdia vnútroštátneho procesného práva a postupov z hľadiska ich vplyvu na voľný obeh rozsudkov a na rovnocennosť a účinnosť procesnej ochrany spotrebiteľov podľa spotrebiteľského práva EÚ: časť I: vzájomná dôvera a voľný obeh rozsudkov), Úrad pre publikácie, 2017, <https://data.europa.eu/doi/10.2838/38491>, s. 31.

¹⁸ Niekoľko členských štátov (IE, LT a MT) v súčasnosti posudzuje potrebu ochrany proti SLAPP.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ *EX POST*, KONZULTÁCIÍ SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

• Konzultácie so zainteresovanými stranami

V rámci konzultácií so zainteresovanými stranami boli doručené informácie a pripomienky od širokej škály kľúčových zainteresovaných strán zastupujúcich EÚ a občanov z krajín mimo EÚ, vnútroštátne orgány, odborníkov pracujúcich v oblasti práva, ako sú sudcovia, akademickí pracovníci, výskumné inštitúcie, mimovládne organizácie a iné relevantné záujmové skupiny.

Súčasťou konzultácií bola aj prieskumná diskusia skupiny pre technické zameranie v marci 2021 s vybratým počtom účastníkov, medzi ktorých patrili aj štyri osoby, na ktoré boli zacielené SLAPP, ktoré súhlasili s tým, že sa podelia o svoju osobnú skúsenosť, poskytnú užitočné informácie o SLAPP a pomohli v štádiu prípravy.

V rámci verejnej konzultácie¹⁹ sa od 4. októbra 2021 do 10. januára 2022 zhromažďovali názory občanov, novinárov, členských štátov, mimovládnych organizácií, občianskej spoločnosti, sudcov, odborníkov pracujúcich v oblasti práva a iných zainteresovaných strán na žaloby SLAPP a na to, aké protiopatrenia by sa v EÚ mali prijať.

Účelom cielenej konzultácie s vnútroštátnymi sudcami v súvislosti s občianskymi a obchodnými vecami, ktorá prebiehala od 12. novembra 2021 do 10. januára 2022²⁰ prostredníctvom Európskej justičnej siete, bolo získať podrobnejšiu spätnú väzbu týkajúcu sa zisťovania SLAPP, možných procesných nedostatkov, už existujúcich vnútroštátnych prostriedkov nápravy (ktoré sa nemuseli týkať len SLAPP), informovanosti sudcov v oblasti SLAPP a potrieb sudcov v oblasti odbornej prípravy.

Na technickom stretnutí s odborníkmi z členských štátov v októbri 2021 sa zozbierali informácie o názoroch členských štátov (vrátane názorov nezávislých subjektov a orgánov členských štátov) na prípadnú potrebu a druh opatrenia na úrovni EÚ proti SLAPP, na prípadné súdne prostriedky nápravy (všeobecné alebo špecifické) a to, aký druh podpory je v súčasnosti dostupný na vnútroštátnej úrovni pre osoby, na ktoré sú SLAPP zacielené.

Seminár s vybratými zainteresovanými stranami v novembri 2021 poskytol fórum pre diskusiu o rozmere SLAPP, zber informácií, diskusiu o možných riešeniach a ich testovanie.

Komisia v rámci prípravnej práce zohľadnila dôkazy zhromaždené Európskym parlamentom počas prípravy jeho iniciatívnej správy o tejto záležitosti, ktorá bola prijatá na konci roka 2021.

Spätná väzba od zainteresovaných strán, najmä spätná väzba doručená v rámci verejnej konzultácie a na stretnutí so zainteresovanými stranami, ukázala silnú podporu legislatívnym aj nelegislatívnym opatreniam proti SLAPP pre celú EÚ. Organizácie s pôsobnosťou v celej EÚ nahlásili, že SLAPP sa v EÚ vyskytujú čoraz častejšie, a to aj v súvislosti s cezhraničnými prípadmi. V názoroch vyjadrených v rámci verejnej konzultácie sa zdôraznila aj dôležitosť odbornej prípravy a zvyšovania informovanosti v oblasti SLAPP, prínosy zberu údajov a potreba náležitého monitorovania SLAPP.

Spätná väzba z verejnej konzultácie a stretnutia so zainteresovanými stranami takisto poskytla dôležité dôkazy o tomto jave v EÚ, ktoré sa zapracovali do pracovného dokumentu útvarov Komisie²¹, ktorý je priložený k tomuto návrhu.

¹⁹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13192-EU-action-against-abusive-litigation-SLAPP-targeting-journalists-and-rights-defenders/public-consultation_sk.

²⁰ https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/EJN_SLAPP.

²¹ SWD(2022) 117 z 27. apríla 2022.

Väčšina členských štátov prejavila podporu opatreniu EÚ proti SLAPP, pričom zdôraznila potrebu chrániť slobodu prejavu a právo na informácie a slobodu médií pri zachovaní rovnováhy medzi ochrannými opatreniami proti SLAPP a prístupom k spravodlivosti. Niektoré členské štáty poukázali na nedostatok dôkazov o prípadoch SLAPP, najmä o prípadoch s cezhraničným rozmerom, ktoré by potvrdili závažnosť tohto javu v ich krajine.

Cielená konzultácia s vnútroštátnymi sudcami ukázala, že v členských štátoch respondentov neexistuje právne vymedzenie SLAPP ani systém ochranných opatrení špecifických pre SLAPP, aj keď niektoré existujúce vnútroštátne všeobecné ochranné opatrenia možno v zásade použiť aj v prípadoch SLAPP.

Európsky parlament prijal 11. novembra 2021 iniciatívnu správu o SLAPP²², pričom vyzval Komisiu, aby predložila komplexný balík opatrení proti SLAPP vrátane právnych predpisov.

Komisia zároveň zadala vypracovanie štúdií s cieľom dosiahnuť lepšie pochopenie tohto javu v EÚ, ako aj uskutočnenie prvého mapovania situácie v členských štátoch. Toto prvé mapovanie poskytlo informácie o SLAPP a ich faktoroch.²³ Druhou štúdiou bola hĺbkovejšia porovnávacia štúdia, v ktorej sa podrobne posudzoval aktuálny stav v členských štátoch.²⁴

- **Získavanie a využívanie odborných znalostí**

Komisia na prípravu iniciatívy v oblasti SLAPP zriadila v roku 2021 expertnú skupinu²⁵ tvorenú akademickými pracovníkmi, odborníkmi pracujúcimi v oblasti práva a zástupcami médií a občianskej spoločnosti. Skupina mala mandát na poskytovanie právnych odborných znalostí v oblasti SLAPP, konať ako platforma na úrovni EÚ na výmenu najlepších postupov a vedomostí a podľa možnosti pomáhať osobám, na ktoré sú SLAPP zacielené. Na jeseň 2021 bola v rámci expertnej skupiny vytvorená osobitná legislatívna podskupina, ktorá mala Komisii pomôcť pri vypracúvaní legislatívneho návrhu.

- **Pracovný dokument útvarov Komisie**

K tomuto návrhu je priložený pracovný dokument útvarov Komisie²⁶, v ktorom sa predkladajú odôvodnenie, analýza a dostupné dôkazy na podporu návrhu. K návrhu nie je priložené posúdenie vplyvu, keďže tento návrh poskytne ciele procesné záruky a nepovedie k vytvoreniu významných vyčísliteľných nákladov. Naopak, poskytne vnútroštátnym súdom vhodnejšie prostriedky, ktorými budú môcť zastaviť pokusy o zneužitie súdnych konaní a vyhnúť sa súvisiacim nákladom, ktorými môže takéto zneužitie zaťažiť súdny systém. Okrem toho, keďže SLAPP ohrozujú základné práva na slobodu prejavu a informácie, je mimoriadne dôležité prijať dôrazné a rýchle opatrenia s cieľom zabrániť tomuto škodlivému javu, ktorý sa objavil len pomerne nedávno, ale vyskytuje sa v EÚ čoraz častejšie a ďalej sa šíri.

---

²² Uznesenie Európskeho parlamentu z 11. novembra 2021 o posilňovaní demokracie a slobody a plurality médií v EÚ: nenáležité využívanie žalôb v rámci občianskeho a trestného práva na umlčanie novinárov, mimovládnych organizácií a občianskej spoločnosti [2021/2036(INI)].

²³ Dostupné na adrese https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/ad-hoc-literature-review-analysis-key-elements-slapp_en.pdf.

²⁴ https://ec.europa.eu/info/files/strategic-lawsuits-against-public-participation-slapp-european-union-comparative-study_en.

²⁵ [Expertná skupina](#) proti SLAPP.

²⁶ SWD(2022) 117 z 27. apríla 2022.

- **Základné práva**

Návrh podporuje ochranu základných práv v Európskej únii. Novinári, obhajcovia ľudských práv a iné cieľové skupiny, ktoré majú prospech z navrhovaných procesných záruk, zohrávajú významnú úlohu v európskych demokraciách, najmä v súvislosti s udržiavaním verejnej diskusie, dodržiavaním základných práv, demokratických hodnôt, sociálnej inklúzie, ochrany životného prostredia a právneho štátu. Procesné právo zároveň zohráva kľúčovú úlohu pri zaručení účinnosti základných práv v súlade s chartou.

Právo na slobodu prejavu a na informácie, ako je stanovené v článku 11 charty, zahŕňa právo zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie a myšlienky bez zasahovania orgánov verejnej moci a bez ohľadu na hranice. Aj keď toto právo nie je absolútne, akékoľvek jeho obmedzenia musia byť ustanovené zákonom, rešpektovať podstatu takéhoto práva a možno ich ustanoviť len vtedy, ak je to nevyhnutné a skutočne to zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných (článok 52 ods. 1 charty).

Návrh zároveň zabezpečuje rovnováhu prístupu k spravodlivosti, ako sa zaručuje v článku 47 charty, a práva na ochranu osobnosti/súkromia na základe článkov 7 a 8 charty s ochranou slobody prejavu a právom na informácie. Procesné záruky sú dôsledne zacielené a ponechávajú súdom dostatočnú mieru voľnej úvahy v jednotlivých prípadoch, aby dokázali zachovať rovnováhu medzi rýchlym zamietnutím zjavne neopodstatnených nárokov a účinným prístupom k spravodlivosti.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Tento návrh nemá žiadny vplyv na rozpočet Európskej únie.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ**

Komisia uľahčí vykonávanie smernice v členských štátoch tým, že poskytne pomoc pri transpozícii s cieľom zabezpečiť hladké vykonávanie v členských štátoch, pričom zorganizuje aspoň jeden seminár zameraný na transpozíciu a bude organizovať aj bilaterálne stretnutia, a to aj na žiadosť členských štátov. Členské štáty sa takisto vyzvú k tomu, aby oznamovali vnútroštátne opatrenia, ktoré prijímajú v súvislosti s transpozíciou.

Uplatňovanie smernice sa preskúma päť rokov potom, čo sa začne uplatňovať.

- **Vysvetľujúce dokumenty (v prípade smerníc)**

Tento návrh si nevyžaduje osobitné vysvetľujúce dokumenty.

Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu

Smernica pozostáva zo štyroch rôznych hlavných častí: spoločné pravidlá týkajúce sa procesných záruk (kapitola II), skoré zastavenie zjavne neopodstatnených súdnych konaní (kapitola III), nápravné opatrenia proti zneužívajúcim súdnym konaniam (kapitola IV) a ochrana proti rozsudkom z tretích krajín (kapitola V). Ustanovenia v kapitolách I a VI sú v rozsahu pôsobnosti horizontálne.

Kapitola I Všeobecné ustanovenia: táto kapitola obsahuje ustanovenia týkajúce sa predmetu úpravy a rozsahu pôsobnosti nástroja, vymedzenie niektorých pojmov a ustanovenie o tom, kedy sa záležitosť považuje za záležitosť s cezhraničnými dôsledkami na účely smernice.

V **článku 1** sa uvádza predmet úpravy, pričom sa objasňuje, že cieľom špecifických ochranných opatrení ustanovených v smernici je riešiť zjavne neopodstatnené alebo zneužívajúce súdne konania v občianskych veciach s cezhraničnými dôsledkami začaté proti fyzickým aj právnickým osobám z dôvodu ich zapojenia do verejnej účasti, najmä proti novinárom a obhajcom ľudských práv.

V **článku 2** sa vymedzuje vecná pôsobnosť smernice, ktorá sa uplatňuje na veci občianskej alebo obchodnej povahy s cezhraničnými dôsledkami, bez ohľadu na povahu súdu alebo tribunálu. Patria sem občianskoprávne nároky predložené v rámci trestných konaní, ale aj predbežné a preventívne opatrenia, protiopatrenia alebo iný konkrétny druh prostriedkov nápravy, ktoré sú dostupné v rámci iných nástrojov. Rovnako ako v prípade ostatných občianskoprávných a obchodných nástrojov EÚ sa z rozsahu pôsobnosti vylučujú príjmy, clá, správne veci či zodpovednosť štátu za skutky a nečinnosť pri vykonávaní štátnej moci. Pojem *acta iure imperii* zahŕňa nároky voči úradníkom, ktorí konajú v mene štátu, a zodpovednosť za konanie subjektov verejného sektora vrátane zodpovednosti menovaných verejných funkcionárov. Subjekty verejného sektora by sa preto nemali považovať za osoby, na ktoré sú zacielené SLAPP.

V **článku 3** sa uvádza vymedzenie verejnej účasti, záležitosti verejného záujmu a zneužívajúceho súdneho konania proti verejnej účasti.

Verejná účasť sa všeobecne vymedzuje ako akýkoľvek výrok vyjadrený alebo činnosť vykonaná v rámci:

1. uplatňovania práva na slobodu prejavu a na informácie, napr. tvorba, vystavovanie, reklama alebo iná propagácia novinárskych, politických, vedeckých, akademických, umeleckých alebo satirických oznámení, publikácií či diel a komentárov, ako aj prípravné, podporné alebo pomocné činnosti, ktoré sú s nimi priamo spojené;
2. uplatňovania práva na slobodu združovania a pokojného zhromažďovania, napr. organizácia lobistických činností, demonštrácií a protestov a účasť na nich alebo činnosti vyplývajúce z uplatňovania práva na dobrú správu vecí verejných a práva na účinný prostriedok nápravy, ako je predkladanie sťažností, petícií alebo správnych a súdnych nárokov a účasť na verejných vypočutiach, ako aj prípravné, podporné alebo pomocné činnosti, ktoré sú s nimi priamo spojené.

Okrem toho sa vzťahuje na iné činnosti, ktorých cieľom je informovať alebo ovplyvniť verejnú mienku alebo iné konanie verejnosti vrátane činností vykonávaných akýmkoľvek súkromným alebo verejným subjektom vo vzťahu k otázke verejného záujmu, napr. organizácia výskumu, prieskumov, kampaní či akýchkoľvek iných kolektívnych činností alebo účasť na nich, ako aj prípravné, podporné alebo pomocné činnosti, ktoré sú s nimi priamo spojené. Prípravnými činnosťami sú napríklad rozhovory vedené investigatívnym novinárom alebo akademickým pracovníkom s cieľom pripraviť vyhlásenie alebo informácie zozbierané ochrancom životného prostredia. Mali by sem patriť aj podporné a pomocné činnosti, pretože žalobcovia môžu začať súdne konanie aj proti aktérom poskytujúcim potrebné podporné či pomocné služby, ako je internetové pripojenie alebo služby tlače, s cieľom nepriamo obmedziť slobodu prejavu osôb, na ktoré sú SLAPP skutočne zacielené. Takéto prípravné, podporné a pomocné činnosti musia byť priamo a prirodzene spojené s predmetným vyjadrením alebo činnosťou.

Verejná účasť by sa na druhej strane nemala obyčajne vzťahovať na obchodnú reklamu a marketingovú činnosť (obchodný prejav).

Záležitosť verejného záujmu je takisto vymedzená všeobecne s odkazom na akúkoľvek záležitosť, ktorá ovplyvňuje verejnosť v takom rozsahu, že sa verejnosť o ňu môže začať oprávnenne zaujímať v takých oblastiach ako verejné zdravie, bezpečnosť, životné prostredie, klíma či uplatňovanie základných práv.

Vo vymedzení **zneužívajúceho súdneho konania proti verejnej účasti** sa odkazuje na súdne konanie začaté vo vzťahu k verejnej účasti, ktoré je úplne alebo čiastočne neopodstatnené a jeho hlavným cieľom je zabrániť verejnej účasti alebo ju obmedziť či sankcionovať.

V neúplnom zozname sú uvedené najbežnejšie ukazovatele zneužívania, ako sú

neprimeraná alebo zveličená povaha nároku alebo jeho časti, existencia viacerých konaní, ktoré začal žalobca alebo pridružené strany vo vzťahu k podobným veciam, alebo zastrašovanie, obťažovanie či hrozby zo strany žalobcu alebo jeho zástupcov.

Zneužívajúce súdne konania často zahŕňajú taktizovanie v súdnom konaní so zlým úmyslom, ako je zdržiavanie konania, spôsobovanie vzniku neprimeraných nákladov žalovanému v konaní alebo taktizovanie pri výbere súdu. Tieto taktiky, ktoré žalobca využíva na iné účely než na získanie prístupu k spravodlivosti, sa často, hoci nie vždy, kombinujú s rôznymi formami zastrašovania, obťažovania alebo hrozieb pred alebo počas konania na účel zabránenia verejnej účasti.

V **článku 4** sa upresňuje, kedy sa záležitosť považuje za záležitosť s cezhraničnými dôsledkami.

Na účely tejto smernice sa záležitosť považuje za záležitosť s cezhraničnými dôsledkami, ak obe strany nemajú bydlisko v tom istom členskom štáte ako súd konajúci v danej veci. V takomto prípade sa záležitosť považuje za čisto vnútroštátnu.

Záležitosť sa však dá považovať za záležitosť s cezhraničnými dôsledkami, aj keď majú obe strany konania bydlisko v tom istom členskom štáte ako súd konajúci v danej veci, a to v dvoch ďalších typoch situácií.

1. Prvá situácia nastáva, keď má konkrétny čin verejnej účasti týkajúci sa dotknutej záležitosti verejného záujmu význam pre viaceré členské štáty. Týka sa to napríklad verejnej účasti na podujatiach organizovaných inštitúciami Únie, ako je prítomnosť na verejnom vypočutí alebo vyjadrenia či činnosti súvisiace so záležitosťami s osobitným významom pre viaceré členské štáty, napr. cezhraničné znečisťovanie alebo obvinenia z legalizácie príjmov z trestnej činnosti s možnou cezhraničnou účasťou.
2. Druhá situácia, v ktorej by sa záležitosť mala považovať za záležitosť s cezhraničnými dôsledkami, nastáva, keď žalobca alebo pridružené strany súbežne alebo v minulosti začali súdne konania proti rovnakým alebo pridruženým žalovaným v inom členskom štáte.
3. Pri týchto dvoch typoch situácií sa zohľadňujú osobitné súvislosti SLAPP.

Kapitola II Spoločné pravidlá týkajúce sa procesných záruk: Táto kapitola obsahuje horizontálne ustanovenia týkajúce sa uplatňovania procesných záruk, ich obsah a ďalšie procesné osobitosti.

Na základe **článku 5** možno podať žiadosť v súvislosti s rôznymi druhmi procesných záruk:

- a) zábezpekou v súlade s článkom 8;
- b) skorým zastavením zjavne neopodstatneného súdneho konania v súlade s kapitolou III;
- c) nápravnými opatreniami proti zneužívajúcemu súdnemu konaniu v súlade s kapitolou IV.

Zatiaľ čo opis povahy vyjadrenia alebo činnosti ako skutku verejnej účasti by mal byť podmienkou prípustnosti, opis podporných dôkazov by sa mal považovať za vhodný, ak dôkazy nepredložil už hlavný žalobca alebo nie sú inak k dispozícii súdu. Členské štáty môžu stanoviť, že súd alebo tribunál konajúci v danej veci môže prijať rovnaké opatrenia z úradnej moci v ktoromkoľvek štádiu konania.

Článok 6 sa zaoberá následnými zmenami nároku alebo podaní zo strany žalobcov, ktorí úmyselne sťahujú alebo menia nároky či podania, aby predišli prisúdeniu trov konania úspešnej strane. Táto právna stratégia môže spôsobiť, že zanikne právomoc súdu uznať zneužívajúcu povahu súdneho konania, následkom čoho žalovaný nemá žiadnu možnosť náhrady procedurálnych nákladov. Týmto ustanovením sa zabezpečí, že akékoľvek následné zmeny nárokov alebo podaní zo strany žalobcu vrátane zastavenia konania neovplyvnia možnosť súdu alebo tribunálu konajúceho v danej veci vyhlásiť súdne konanie za zneužívajúce a prisúdiť trovy konania, priznať náhradu škôd alebo uložiť sankcie.

V **článku 7** sa stanovuje, že súd alebo tribunál konajúci v danej veci môže súhlasiť s účasťou mimovládnych organizácií, ktoré ochraňujú alebo podporujú práva osôb zapojených do verejnej účasti, na konaniach, či už na účely podpory žalovaného alebo poskytnutia informácií. Členské štáty by mali regulovať procedurálne požiadavky na intervenciu, ktoré môžu zahŕňať lehoty, v súlade s procesnými pravidlami uplatniteľnými na súd alebo tribunál konajúci v danej veci.

Článkom 8 sa zavádza právomoc súdu alebo tribunálu požadovať od žalobcu, aby poskytol zábezpeku v súvislosti s procedurálnymi nákladmi alebo procedurálnymi nákladmi a škodami, ak sa súd domnieva, že hoci nárok nie je zjavne neopodstatnený, existujú prvky, ktoré naznačujú zneužitie konania, a že vyhliadky na úspech v hlavnom konaní sú nízke.

Kapitola III Skoré zastavenie zjavne neopodstatneného súdneho konania: Táto kapitola sa zaoberá požiadavkami a procesnými zárukami na udelenie skorého zastavenia v prípade súdnych konaní, ktoré sú zjavne neopodstatnené.

V **článku 9** sa uvádza, že skoré zastavenie konania sa udelí, ak nárok vznesený proti žalovanému je úplne alebo čiastočne zjavne neopodstatnený. Ak je hlavný nárok zamietnutý neskôr v rámci riadneho konania, žalovaný môže stále využívať iné nápravné opatrenia proti zneužívajúcemu súdnemu konaniu, ak sa prvky zneužívania zistia až vtedy.

V **článku 10** sa ustanovuje, že ak žalovaný požiadal o skoré zastavenie konania, hlavné konanie sa preruší až do prijatia konečného rozhodnutia o uvedenej žiadosti. Prerušením konania iniciovaného žalobcom sa zabezpečí, že procesná činnosť sa pozastaví, čím sa znížia procedurálne náklady žalovaného. Aby sa predišlo akémukoľvek vplyvu na účinný prístup k spravodlivosti, prerušenie by malo byť dočasné a malo by trvať len do prijatia záverečného rozhodnutia o žiadosti, ktorá už nie je predmetom súdneho preskúmania.

V **článku 11** sa požaduje, aby sa žiadosť o skoré zastavenie konania riešila v skrátenom konaní pri zohľadnení okolností veci a práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces. Členské štáty môžu s cieľom zaistiť vysokú účelnosť pri skrátenom konaní stanoviť lehoty na vykonanie vypočutí alebo na prijatie rozhodnutia zo strany súdu. Takisto môžu prijať systémy podobné postupom týkajúcim sa predbežných opatrení.

V **článku 12** sa zavádza osobitný predpis týkajúci sa dôkazného bremena: ak žalovaný požiadal o skoré zastavenie konania, pričom preukázal, že vyjadrenie alebo činnosť predstavuje verejnú účasť, je na žalobcovi, aby dokázal, že jeho nárok nie je zjavne neopodstatnený. Toto nepredstavuje obmedzenie prístupu k spravodlivosti pri zohľadnení skutočnosti, že žalobca nesie dôkazné bremeno vo vzťahu k uvedenému nároku a na to, aby

predišiel skorému zastaveniu konania, mu stačí splniť oveľa nižšiu hranicu na preukázanie toho, že nárok nie je zjavne neopodstatnený.

V **článku 13** sa stanovuje, že proti rozhodnutiu, ktorým sa udeľuje alebo zamietajú skoré zastavenie konania, by malo byť možné sa odvolať.

Kapitola IV Nápravné opatrenia proti zneužívajúcemu súdnemu konaniu: Táto kapitola obsahuje ustanovenia o prisúdení trov konania, náhrade škôd a sankciách.

V **článku 14** sa stanovuje, že žalobcovi, ktorý začal zneužívajúce súdne konanie proti verejnej účasti, možno nariadiť, aby znášal všetky trovy konania vrátane plnej výšky nákladov na právne zastúpenie, ktoré vznikli žalovanému, ak takéto náklady nie sú neprimerané.

Článkom 15 sa zabezpečuje, aby si každá fyzická alebo právnická osoba, ktorá utrpela ujmu v dôsledku zneužívajúceho súdneho konania proti verejnej účasti, mohla nárokovať a získať úplné odškodnenie za takúto ujmu. Vzťahuje sa to na materiálne, ako aj nemateriálne škody. Materiálna škoda zahŕňa napríklad výdavky na právneho zástupcu, ak nie sú návratné v podobe nákladov, cestovné výdavky a zdravotné náklady (napr. na psychologickú pomoc), pokiaľ sú v príčinnej súvislosti so súdnym konaním. Za materiálnu škodu by sa mali považovať aj náklady pred začatím súdneho konania, ak nie sú zahrnuté medzi náklady v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi. Nemateriálna škoda sa vzťahuje na rozličné formy fyzickej a/alebo psychologickej ujmy. Patrí sem napríklad bolesť a utrpenie alebo emocionálna tieseň v súvislosti so súdnym konaním, zhoršenie života alebo vzťahov, poškodenie dobrého mena a vo všeobecnosti všetky druhy škôd nehmotnej povahy.

V **článku 16** sa stanovuje možnosť uložiť účinné, primerané a odrádzajúce sankcie voči strane, ktorá začala zneužívajúce súdne konanie proti verejnej účasti. Hlavným cieľom tohto ustanovenia je odradiť potenciálnych žalobcov od začatia neoprávnených súdnych konaní proti verejnej účasti. Sankcie sa uhradia členským štátom.

Kapitola V Ochrana proti rozsudkom z tretích krajín: Táto kapitola obsahuje nápravné opatrenia na ochranu žalovaného proti zneužívajúcim súdnym konaniam začatým na súdoch v tretích krajinách.

V **článku 17** sa od členských štátov požaduje, aby zaistili, že uznanie a vykonanie rozsudku z tretej krajiny na súdnom konaní týkajúcom sa verejnej účasti fyzickej alebo právnickej osoby s bydliskom v členskom štáte sa zamietne z dôvodu jeho zjavného rozporu s verejným poriadkom (*ordre public*), ak by sa takéto konanie považovalo za zjavne neopodstatnené alebo zneužívajúce v prípade, že bolo začaté na súdoch v členskom štáte, v ktorom sa uznanie alebo vykonanie požaduje, a tieto súdy by uplatňovali právo takéhoto členského štátu.

V **článku 18** sa ako doplňujúce nápravné opatrenie proti rozsudku z tretej krajiny stanovuje, že ak bolo zneužívajúce súdne konanie proti verejnej účasti začaté na súde alebo tribunáli tretej krajiny proti fyzickej alebo právnickej osobe s bydliskom v členskom štáte, uvedená osoba môže požadovať náhradu škody a nákladov, ktoré jej vznikli v súvislosti s konaním na súde alebo tribunáli tretej krajiny, bez ohľadu na bydlisko žalobcu v konaní v tretej krajine. Týmto ustanovením sa vytvára nový osobitný dôvod právomoci s cieľom zaistiť, aby osoby, na ktoré sú zneužívajúce súdne konania zacielené a ktoré majú bydlisko v Európskej únii, mali k dispozícii účinný prostriedok nápravy v Únii proti zneužívajúcim súdnym konaniam začatým na súde alebo tribunáli tretej krajiny.

Kapitola VI Záverečné ustanovenia: Táto kapitola obsahuje pravidlá týkajúce sa vzťahu medzi smernicou a Lugánskym dohovorom z roku 2007, preskúmania uplatňovania smernice, transpozície do vnútroštátnych právnych predpisov, nadobudnutia účinnosti a členských štátov ako adresátov.

Návrh

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY**o ochrane osôb zapojených do verejnej účasti pred zjavne neopodstatnenými alebo zneužívajúcimi súdnymi konaniami („strategickým žalobám proti verejnej účasti“)**

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 81 ods. 2 písm. f),

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom,

keďže:

- (1) V článku 2 Zmluvy o Európskej únii sa uvádza, že Únia je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám.
- (2) V článku 10 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii sa uvádza, že každý občan Únie má právo zúčastňovať sa na demokratickom živote Únie. V Charte základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) sa okrem iného stanovujú práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života (článok 7), ochranu osobných údajov (článok 8), slobodu prejavu a na informácie, ktoré zahŕňajú aj rešpektovanie slobody a plurality médií (článok 11) a na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces (článok 47).
- (3) Právo na slobodu prejavu a na informácie, ako je stanovené v článku 11 charty, zahŕňa právo zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie a myšlienky bez zasahovania orgánov verejnej moci a bez ohľadu na hranice. Článku 11 charty by sa mal pripísať význam a rozsah pôsobnosti zodpovedajúceho článku 10 Európskeho dohovoru o ľudských právach, ktorý sa týka práva na slobodu prejavu, ako ho vykladá Európsky súd pre ľudské práva.
- (4) Účelom tejto smernice je poskytnúť ochranu fyzickým a právnickým osobám zapojeným do verejnej účasti v záležitostiach verejného záujmu, najmä novinárom a obhajcom ľudských práv, proti súdnym konaniam začatým proti nim s cieľom odradiť ich od verejnej účasti (bežne označované ako *strategické žaloby proti verejnej účasti* alebo SLAPP).
- (5) Novinári zohrávajú významnú úlohu pri uľahčovaní verejnej diskusie a pri rozširovaní a prijímaní informácií, názorov a myšlienok. Je nevyhnutné, aby im bol poskytnutý priestor potrebný na prispievanie k otvorenej, slobodnej a spravodlivej diskusii a na boj proti dezinformáciám, manipulácii s informáciami a zasahovaniu do informácií. Novinári by mali mať možnosť účinne vykonávať svoje činnosti, aby mali občania v európskych demokraciách prístup k pluralite názorov.
- (6) Najmä investigatívni novinári zohrávajú kľúčovú úlohu v boji proti organizovanej trestnej činnosti, korupcii a extrémizmu. Ich práca so sebou prináša mimoriadne

vysoké riziká, pričom musia čeliť čoraz väčšiemu množstvu útokov a prípadov obťažovania. Je potrebný spoľahlivý systém záruk, ktorý im umožní plniť svoju kľúčovú úlohu strážcov v záležitostiach oprávneného verejného záujmu.

- (7) V európskych demokraciách zohrávajú významnú úlohu aj obhajcovia ľudských práv, najmä v súvislosti s dodržiavaním základných práv, demokratických hodnôt, sociálnej inklúzie, ochrany životného prostredia a právneho štátu. Mali by mať možnosť aktívne sa zúčastňovať na verejnom živote a byť vypočutí v súvislosti s politickými záležitosťami a v rámci rozhodovacieho procesu bez obáv zo zastrašovania. Pojemom „obhajcovia ľudských práv“ sa označujú osoby alebo organizácie, ktoré sa zúčastňujú na obhajovaní základných práv a širokej škále ďalších práv, napr. environmentálnych práv a práv súvisiacich s klímou, práv žien, práv LGBTIQ osôb, práv osôb s menšinovým rasovým alebo etnickým pôvodom, pracovných práv či náboženských slobôd. Náležitú ochranu si zaslúžia aj ostatní účastníci verejnej diskusie, ako sú akademickí pracovníci a výskumníci.
- (8) Zdravá a prosperujúca demokracia si vyžaduje, aby sa ľudia mohli aktívne zúčastňovať na verejnej diskusii bez neprimeraného zasahovania zo strany subjektov verejného sektora či iných mocných aktérov, či už vnútroštátnych, alebo zahraničných. Aby bolo možné zaistiť zmysluplnú účasť, ľudia by mali mať možnosť prístupu k spoľahlivým informáciám, ktoré im umožnia vytvárať si svoje vlastné názory a konať na základe vlastného úsudku vo verejnom priestore, kde možno slobodne vyjadrovať rôzne názory.
- (9) Na podporu tohto prostredia je dôležité chrániť novinárov a obhajcov ľudských práv pred súdnymi konaniami proti verejnej účasti. Takéto súdne konania sa neinicujú na účel získania prístupu k spravodlivosti, ale s cieľom umlčať verejnú diskusiu, obvykle prostredníctvom obťažovania a zastrašovania.
- (10) SLAPP väčšinou iniciujú mocné subjekty, napr. jednotlivci, lobistické skupiny, spoločnosti a štátne orgány. Sú často späté s nerovnováhou moci medzi stranami, pričom žalobca má vplyvnejšie finančné alebo politické postavenie ako žalovaný. Hoci nerovnováha moci nie je neoddeliteľnou zložkou takýchto prípadov, ak existuje, významne zvyšuje škodlivé účinky, ako aj odstrašujúce účinky súdneho konania proti verejnej účasti.
- (11) Súdne konania proti verejnej účasti môžu mať nepriaznivý vplyv na vierohodnosť a dobré meno novinárov a obhajcov ľudských práv a môžu vyčerpať ich finančné a iné zdroje. V dôsledku takýchto konaní sa môže oneskoriť zverejnenie informácií o záležitosti verejného záujmu alebo sa mu môže úplne zabrániť. Dĺžka konania a finančný tlak môžu mať odstrašujúci účinok na novinárov a obhajcov ľudských práv. Existencia takýchto praktík preto môže odrádzať od ich práce, keďže u nich v očakávaní možného súdneho konania v budúcnosti prispieva k autocenzúre, čo vedie k ochudobneniu verejnej diskusie na úkor spoločnosti ako celku.
- (12) Osoby, na ktoré sú zacielené súdne konania proti verejnej účasti, môžu čeliť súčasne viacerým súdnym konaniam niekedy začatým vo viacerých jurisdikciách. Konania začaté v jurisdikcii jedného členského štátu proti osobe s bydliskom na území iného členského štátu sú pre žalovaného zvyčajne zložitejšie a nákladnejšie. Žalobcovia v súdnych konaniach proti verejnej účasti môžu procesné nástroje využiť aj s cieľom predĺžiť súdne konanie a zvýšiť náklady naň a predkladať veci v jurisdikciách, ktoré v súvislosti so svojou vecou vnímajú ako priaznivo naklonené, než na súd, ktorý je v najvhodnejšej situácii na prejednanie nároku. Takéto postupy zároveň zbytočne a škodlivým spôsobom zaťažujú vnútroštátne súdne systémy.

- (13) Ochranné opatrenia stanovené v tejto smernici by sa mali uplatňovať na všetky fyzické alebo právnické osoby z dôvodu ich zapojenia do verejnej účasti. Mali by takisto chrániť fyzické alebo právnické osoby, ktoré buď profesionálne, alebo osobne poskytujú podporu, pomáhajú alebo poskytujú tovar či služby inej osobe na účely priamo súvisiace s verejnou účasťou v záležitosti verejného záujmu. Týka sa to napríklad poskytovateľov internetu, vydavateľstiev alebo tlačiarň, ktoré čelia súdnemu konaniu alebo hrozbe súdneho konania za poskytovanie služieb osobe, na ktorú je súdne konanie zacielené.
- (14) Táto smernica by sa mala uplatňovať na všetky druhy právneho nároku alebo žaloby občianskej či obchodnej povahy s cezhraničnými dôsledkami, bez ohľadu na povahu súdu alebo tribunálu. Vztahuje sa aj na občianskoprávne nároky vznesené v rámci trestnoprávnych konaní, ako aj na predbežné a preventívne opatrenia, protiopatrenia alebo iný konkrétny druh prostriedkov nápravy, ktoré sú dostupné v rámci iných nástrojov.
- (15) Smernica sa neuplatňuje na nároky vyplývajúce zo zodpovednosti štátu za konanie alebo nečinnosť pri výkone štátnej moci (*acta iure imperii*) a nároky proti úradníkom, ktorí konajú v mene štátu, a zodpovednosť za konanie subjektov verejného sektora vrátane zodpovednosti úradne splnomocnených úradníkov.
- (16) Verejná účasť by mala znamenať akékoľvek vyjadrenie alebo činnosť fyzickej alebo právnickej osoby vykonané pri uplatňovaní práva na slobodu prejavu a na informácie v súvislosti so záležitosťou verejného záujmu, ako napr. tvorba, vystavovanie, reklama alebo iná propagácia novinárskych, politických, vedeckých, akademických, umeleckých alebo satirických oznámení, publikácií či diel a komentárov, ako aj prípravné, podporné alebo pomocné činnosti, ktoré sú s nimi priamo spojené. Môže zahŕňať aj činnosti súvisiace s uplatňovaním práva na slobodu združovania a pokojného zhromažďovania, napr. organizácia lobistických činností, demonštrácií a protestov a účasť na nich alebo činnosti vyplývajúce z uplatňovania práva na dobrú správu vecí verejných a práva na účinný prostriedok nápravy, ako je predkladanie sťažností, petícií alebo správnych a súdnych nárokov a účasť na verejných vypočutiach. Verejná účasť by mala zahŕňať aj prípravné, podporné a pomocné činnosti, ktoré sú priamo a prirodzene spojené s vyjadrením alebo činnosťou a sú zacielené na potlačenie verejnej účasti. Okrem toho sa môže vzťahovať na iné činnosti, ktorých cieľom je informovať alebo ovplyvniť verejnú mienku alebo iné konanie verejnosti vrátane súkromného alebo verejného subjektu vo vzťahu k otázke verejného záujmu, napr. organizácia výskumu, prieskumov, kampaní či akýchkoľvek iných kolektívnych činností alebo účasť na nich.
- (17) Verejná účasť by sa normálne nemala vzťahovať na obchodnú reklamu a marketingovú činnosť, ktoré sa obvykle nevykonávajú pri uplatňovaní práva na slobodu prejavu a práva na informácie.
- (18) Koncept záležitosti verejného záujmu by mal zahŕňať aj kvalitu, bezpečnosť a iné relevantné aspekty tovaru, výrobkov alebo služieb, ak takéto záležitosti majú význam pre verejné zdravie, bezpečnosť, životné prostredie, klímu alebo uplatňovanie základných práv. Čisto individuálny spor medzi spotrebiteľom a výrobcom alebo poskytovateľom služieb, ktorý sa týka tovaru, výrobku alebo služby, by sem mal patriť len v prípade, že záležitosť zahŕňa prvok verejného záujmu, napr. sa týka výrobku alebo služby, ktorá nespĺňa environmentálne alebo bezpečnostné normy.
- (19) Činnosti osoby alebo subjektu, ktoré sú v popredí záujmu alebo vo verejnom záujme, takisto predstavujú záležitosti verejného záujmu, o ktoré sa verejnosť môže oprávnenne

zaujímať. O oprávnenom záujme však nemožno hovoriť vtedy, keď jediným účelom vyjadrenia alebo činnosti týkajúcej sa takejto osoby alebo subjektu je uspokojiť zvedavosť konkrétneho publika v súvislosti s podrobnosťami o súkromnom živote osoby.

- (20) Zneužívajúce súdne konania zvyčajne zahŕňajú taktizovanie v súdnom konaní so zlým úmyslom, ako je zdržiavanie konania, spôsobovanie vzniku neprimeraných nákladov žalovanému v konaní alebo taktizovanie pri výbere súdu. Žalobca tieto taktiky využíva na iné účely, než je získanie prístupu k spravodlivosti, pričom takéto taktiky sú často, hoci nie vždy, spojené s rôznymi formami zastrašovania, obťažovania alebo vyhrážania.
- (21) Cezhraničný rozmer SLAPP zvyšuje zložitosť a zhoršuje problémy, ktorým čelia žalovaní, keďže musia riešiť konania v inej jurisdikcii, niekedy súčasne vo viacerých jurisdikciách, čo vedie k ďalším nákladom a zaťaženiu s ešte nepriaznivejšími dôsledkami.
- (22) Záležitosť by sa mala považovať za záležitosť s cezhraničnými dôsledkami, ak obe strany nemajú bydlisko v rovnakom členskom štáte ako súd konajúci v danej veci. Záležitosť by sa však mala považovať za záležitosť s cezhraničnými dôsledkami, aj keď majú obe strany konania bydlisko v tom istom členskom štáte ako súd konajúci v danej veci, a to v dvoch ďalších typoch situácií. Prvá situácia nastáva, keď má konkrétny čin verejnej účasti týkajúci sa dotknutej záležitosti verejného záujmu význam pre viaceré členské štáty. Týka sa to napríklad verejnej účasti na podujatiach organizovaných inštitúciami Únie, ako je prítomnosť na verejnom vypočutí alebo vyjadrenia či činnosti súvisiace so záležitosťami s osobitným významom pre viaceré členské štáty, napr. cezhraničné znečisťovanie alebo obvinenia z legalizácie príjmov z trestnej činnosti s možnou cezhraničnou účasťou. Druhá situácia, v ktorej by sa záležitosť mala považovať za záležitosť s cezhraničnými dôsledkami, nastáva, keď žalobca alebo pridružené strany súbežne alebo v minulosti začali súdne konania proti rovnakým alebo pridruženým žalovaným v inom členskom štáte. Pri týchto dvoch typoch situácií sa zohľadňujú osobitné súvislosti SLAPP.
- (23) Žalovaní by mali mať možnosť požiadať o tieto procesné záruky: Žiadosť o zábezpeku na pokrytie procedurálnych nákladov alebo procedurálnych nákladov a škôd, žiadosť o skoré zastavenie zjavne neopodstatneného súdneho konania, žiadosť o nápravné opatrenia proti zneužívajúcemu súdnemu konaniu (prisúdenie trov konania, náhrada škody a sankcie), alebo všetky naraz.
- (24) V niektorých zneužívajúcich súdnych konaniach proti verejnej účasti žalobcovia úmyselne stiahnu alebo zmenia nároky či podania, aby sa vyhli prisúdeniu trov konania úspešnej strane. Táto právna stratégia môže spôsobiť, že zanikne právomoc súdu alebo tribunálu uznať zneužívajúcu povahu súdneho konania, následkom čoho žalovaný nemá žiadnu šancu na náhradu procedurálnych nákladov. Takéto stiahnutia či zmeny by preto nemali mať vplyv na to, aby súdy konajúce v danej veci mohli uložiť nápravné opatrenia proti zneužívajúcim súdnym konaniam.
- (25) Ak je hlavný nárok zamietnutý neskôr v riadnom konaní, žalovaný môže stále využívať iné nápravné opatrenia proti zneužívajúcemu súdnemu konaniu, ako je prisúdenie trov konania a náhrada škody.
- (26) S cieľom poskytnúť žalovanému ďalšiu záruku by malo byť možné udeliť mu zábezpeku na pokrytie procedurálnych nákladov a/alebo škôd, ak sa súd domnieva, že hoci nárok nie je zjavne neopodstatnený, existujú prvky, ktoré naznačujú zneužitie

konania, a že vyhliadky na úspech v hlavnom konaní sú slabé. Zábezpeka nezahŕňa rozhodnutie o hodnote, ale slúži ako preventívne opatrenie, ktorým sa zaistí účinok konečného rozhodnutia o zneužití konania. Rozhodnutie o tom, či by zábezpeku mal nariadiť súd na vlastný podnet, alebo by sa mala nariadiť na žiadosť žalovaného, by malo byť ponechané na členských štátoch.

- (27) Prerúšením konania v prípade podania žiadosti o skoré zastavenie konania sa zabezpečí, že procesná činnosť sa pozastaví, čím sa znížia procedurálne náklady žalovaného.
- (28) Aby sa predišlo akémukoľvek vplyvu na prístup k účinnému prostriedku nápravy, prerušenie by malo byť dočasné a malo by trvať len do prijatia záverečného rozhodnutia o žiadosti. Záverečné rozhodnutie je rozhodnutie, ktoré už nie je predmetom súdneho preskúmavania.
- (29) Členské štáty môžu s cieľom zaistiť vysokú účelnosť pri skrátenom konaní týkajúcom sa žiadosti o skoré zastavenie konania stanoviť lehoty na vykonanie vypočutí alebo na prijatie rozhodnutia zo strany súdu. Takisto môžu prijať systémy podobné postupom týkajúcim sa predbežných opatrení. Členské štáty by sa mali usilovať zabezpečiť, aby sa rozhodnutie urýchlene prijalo aj vtedy, keď žalovaný požiada o iné procesné záruky. V prípade rýchleho vybavenia by členské štáty mohli zohľadniť okrem iného to, či žalobca inicioval viaceré alebo spoločné konania v podobných veciach, ako aj existenciu pokusov o zastrašenie, obťažovanie alebo vyhrážanie sa žalovanému.
- (30) Ak žalovaný požiadal o skoré zastavenie konania, žalobca v hlavnom konaní by mal dokázať v skrátenom konaní, že jeho nárok nie je zjavne neopodstatnený. Toto nepredstavuje obmedzenie prístupu k spravodlivosti pri zohľadnení skutočnosti, že žalobca nesie dôkazné bremeno vo vzťahu k uvedenému nároku v hlavnom konaní a na to, aby predišiel skorému zastaveniu konania, mu stačí splniť oveľa nižšiu hranicu na preukázanie toho, že nárok nie je zjavne neopodstatnený.
- (31) Trovy by mali zahŕňať všetky procedurálne náklady vrátane plnej výšky nákladov na právne zastúpenie, ktoré vznikli žalovanému, pokiaľ takéto náklady nie sú neprimerané. Náklady na právne zastúpenie, ktorých výška presahuje sumy stanovené v tabuľkách zákonných poplatkov, by sa ako také nemali považovať za neprimerané. Plná náhrada škody by mala zahŕňať materiálnu aj nemateriálnu škodu, ako je fyzická a psychická ujma.
- (32) Hlavným cieľom toho, že súdom alebo tribunálom sa poskytuje možnosť ukladať sankcie, je odradiť potenciálnych žalobcov od iniciovania zneužívajúcich súdnych konaní proti verejnej účasti. Takéto sankcie by mali byť primerané vzhľadom na zistené prvky zneužívania. Súdby by pri stanovovaní výšky sankcií mohli zohľadňovať potenciál škodlivého alebo odstrašujúceho účinku konania na verejnú účasť, pričom vo vzťahu k povahe nároku by mohli zohľadňovať aj to, či žalobca inicioval viaceré alebo spoločné konania v podobných veciach, ako aj existenciu pokusov o zastrašenie, obťažovanie alebo vyhrážanie sa žalovanému.
- (33) V cezhraničnom kontexte je zároveň dôležité rozoznať hrozbu SLAPP z tretích krajín, ktoré sú zacielené na novinárov, obhajcov ľudských práv a ďalšie osoby zapojené do verejnej účasti, ktoré majú sídlo v Európskej únii. Ich súčasťou môžu byť neprimerané škody priznané proti novinárom, obhajcom ľudských práv a iným osobám z EÚ. Súdne konania v tretích krajinách sú pre osoby, na ktoré sú zacielené, zložitejšie a nákladnejšie. S cieľom chrániť demokraciu a slobodu prejavu a právo na informácie v Európskej únii a predísť narušeniu ochranných opatrení, ktoré sa stanovujú touto

smernicou, použitím súdnych konaní v iných jurisdikciách je dôležité poskytovať ochranu aj proti zjavne neopodstatneným a zneužívajúcim súdnym konaniam v tretích krajinách.

- (34) Touto smernicou sa vytvára nový osobitný dôvod právomoci s cieľom zaistiť, aby osoby, na ktoré sú SLAPP zacielené a ktoré majú bydlisko v Európskej únii, mali k dispozícii účinný prostriedok nápravy v Únii proti zneužívajúcim súdnym konaniam začatým na súde alebo tribunáli tretej krajiny. Tento osobitný dôvod právomoci umožňuje osobám, na ktoré sú takéto konania zacielené a ktoré majú bydlisko v Európskej únii, aby si na súdoch alebo tribunáloch v krajine ich bydliska nárokovali náhradu škody a nákladov, ktoré im vznikli v súvislosti s konaním na súde alebo tribunáli tretej krajiny. Toto právo sa uplatňuje bez ohľadu na krajinu bydliska žalobcu v konaní v tretej krajine.
- (35) Táto smernica by nemala mať vplyv na ochranu, ktorú fyzickým a právnickým osobám zapojeným do verejnej účasti poskytujú ostatné nástroje práva Únie a vnútroštátneho práva. Predovšetkým nijako neznižuje ochranu poskytovanú na základe smernice 2019/1937 o ochrane osôb, ktoré nahlasujú porušenia práva Únie²⁷, ako je transponovaná do vnútroštátneho práva. Pokiaľ ide o situácie patriace do rozsahu pôsobnosti tejto smernice a smernice 2019/1937, mala by sa preto uplatňovať ochrana, ktorú ponúkajú oba akty.
- (36) Touto smernicou sa dopĺňa odporúčanie Komisie o ochrane novinárov a obhajcov ľudských práv zapojených do verejnej účasti pred zjavne neopodstatnenými alebo zneužívajúcimi súdnymi konaniami („strategické žaloby proti verejnej účasti“). Toto odporúčanie je určené členským štátom a poskytuje komplexný súbor opatrení vrátane odbornej prípravy, zvyšovania informovanosti, podpory osobám, na ktoré sú zacielené zneužívajúce súdne konania, a zberu, vykazovania a monitorovania údajov o súdnych konaniach proti verejnej účasti.
- (37) V súlade s článkami 1 a 2 Protokolu č. 22 o postavení Dánska, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie, sa Dánsko nezúčastňuje na prijatí tejto smernice, nie je ňou viazané ani nepodlieha jej uplatňovaniu.
- (38) [V súlade s článkami 1 a 2 a článkom 4a ods. 1 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie, a bez toho, aby bol dotknutý článok 4 uvedeného protokolu, sa Írsko nezúčastňuje na prijatí tejto smernice a nie je ňou viazané ani nepodlieha jej uplatňovaniu,] ALEBO
- (39) [V súlade s článkom 3 a článkom 4a ods. 1 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie, Írsko (listom z ...) oznámilo želanie zúčastniť sa na prijatí a uplatňovaní tejto smernice,]

---

²⁷ Ú. v. EÚ L 305, 26.11.2019, s. 17 – 56.

KAPITOLA I

Všeobecné ustanovenia

Článok 1

Predmet úpravy

Táto smernica poskytuje ochranné opatrenia proti zjavne neopodstatneným alebo zneužívajúcim súdnym konaniam v občianskych veciach s cezhraničnými dôsledkami, ktoré sú začaté proti fyzickým a právnickým osobám, najmä novinárom a obhajcom ľudských práv, z dôvodu ich zapojenia do verejnej účasti.

Článok 2

Rozsah pôsobnosti

Táto smernica sa uplatňuje na všetky veci občianskej alebo obchodnej povahy s cezhraničnými dôsledkami, bez ohľadu na povahu súdu alebo tribunálu. Nevzťahuje sa najmä na daňové, colné alebo správne veci ani na zodpovednosť štátu za konanie alebo nečinnosť pri výkone štátnej moci (*acta iure imperii*).

Článok 3

Vymedzenie pojmov

Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

1. **„verejná účasť“** je akékoľvek vyjadrenie alebo činnosť fyzickej alebo právnickej osoby uskutočnené pri uplatňovaní práva na slobodu prejavu a na informácie v súvislosti so záležitosťou verejného záujmu, ako aj prípravné, podporné alebo pomocné činnosti, ktoré sú s nimi priamo spojené. Patria sem sťažnosti, petície, správne alebo súdne nároky a účasť na verejných vypočutiach;
2. **„záležitosť verejného záujmu“** je akákoľvek záležitosť, ktorá ovplyvňuje verejnosť do takej miery, že sa o ňu môže oprávnené začať zaujímať v takých oblastiach ako:
  - a) verejné zdravie, bezpečnosť, životné prostredie, klíma alebo uplatňovanie základných práv;
  - b) činnosti osoby alebo subjektu v popredí záujmu alebo vo verejnom záujme;
  - c) záležitosti posudzované verejnosťou alebo preskúvané legislatívnym, výkonným či súdnym orgánom, alebo všetky ostatné verejné úradné konania;
  - d) obvinenia z korupcie, podvodu alebo trestnej činnosti;
  - e) činnosti zamerané na boj proti dezinformáciám;
3. **„zneužívajúce súdne konanie proti verejnej účasti“** je súdne konanie začaté vo vzťahu k verejnej účasti, ktoré je úplne alebo čiastočne neopodstatnené a jeho hlavným cieľom je zabrániť verejnej účasti alebo ju obmedziť či sankcionovať. Ukazovateľmi takéhoto účelu môžu byť:
  - a) neprimeraná alebo zveličená povaha nároku alebo jeho časti;

- b) existencia viacerých konaní iniciovaných žalobcom alebo pridruženými stranami vo vzťahu k podobným záležitostiam;
- c) zastráňovanie, obťažovanie alebo vyhrážanie sa zo strany žalobcu alebo jeho zástupcov.

Článok 4

Záležitosti s cezhraničnými dôsledkami

1. Na účely tejto smernice sa záležitosť považuje za záležitosť s cezhraničnými dôsledkami, ak obe strany nemajú bydlisko v rovnakom členskom štáte ako súd konajúci v danej veci.
2. Záležitosť sa takisto považuje za záležitosť s cezhraničnými dôsledkami, keď obe strany konania majú bydlisko v tom istom členskom štáte ako súd konajúci v danej veci, ak:
  - a) je čin verejnej účasti týkajúci sa záležitosti verejného záujmu, proti ktorému sa začalo súdne konanie, relevantný pre viacero členských štátov alebo
  - b) žalobca alebo pridružené subjekty začali súčasne alebo v minulosti súdne konania proti tým istým alebo pridruženým žalovaným v inom členskom štáte.

KAPITOLA II

Spoločné pravidlá týkajúce sa procesných záruk

Článok 5

Žiadosti o procesné záruky

1. Členské štáty zabezpečia, aby fyzické alebo právnické osoby, proti ktorým bolo začaté súdne konanie z dôvodu ich zapojenia do verejnej účasti, mohli požiadať o:
  - a) zábezpeku v súlade s článkom 8;
  - b) skoré zastavenie zjavne neopodstatneného súdneho konania v súlade s kapitolou III;
  - c) nápravné opatrenia proti zneužívajúcemu súdnemu konaniu v súlade s kapitolou IV.
2. Takéto žiadosti obsahujú:
  - a) opis prvkov, na ktorých sa zakladajú;
  - b) opis podporných dôkazov.
3. Členské štáty môžu stanoviť, aby súd alebo tribunál konajúci v danej veci mohol z úradnej moci prijať opatrenia týkajúce sa procesných záruk v súlade s kapitolami III a IV.

Článok 6

Následná zmena nároku alebo podaní

Členské štáty zabezpečia, že akékoľvek následné zmeny nárokov alebo podaní zo strany žalobcu v hlavnom konaní vrátane zastavenia konania neovplyvnia možnosť, že súd alebo tribunál konajúci v danej veci vyhlási súdne konanie za zneužívajúce a uloží nápravné opatrenia v súlade s kapitolou IV.

Článok 7

Intervencia tretej strany

Členské štáty prijímajú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby súd alebo tribunál konajúci vo veci súdneho konania proti verejnej účasti mohol súhlasiť s účasťou mimovládnych organizácií, ktoré ochraňujú alebo podporujú práva osôb zapojených do verejnej účasti, na konaniach, či už na účely podpory žalovaného, alebo poskytnutia informácií.

Článok 8

Zábezpeka

Členské štáty zabezpečia, aby počas súdneho konania proti verejnej účasti mal súd alebo tribunál konajúci v danej veci právomoc požadovať od žalobcu poskytnutie zábezpeky v súvislosti s procedurálnymi nákladmi alebo procedurálnymi nákladmi a škodami, ak považuje takúto zábezpeku za vhodnú vzhľadom na prítomnosť prvkov naznačujúcich zneužívajúce súdne konanie.

KAPITOLA III

Skoré zastavenie zjavne neopodstatneného súdneho konania

Článok 9

Skoré zastavenie konania

1. Členské štáty udelia súdom a tribunálom právomoc prijať skoré rozhodnutie o úplnom alebo čiastočnom zastavení súdneho konania proti verejnej účasti ako zjavne neopodstatneného.
2. Členské štáty môžu stanoviť lehoty na uplatnenie práva podať žiadosť o skoré zastavenie konania. Lehoty musia byť primerané a nesmú spôsobiť, že takéto uplatnenie bude nemožné alebo neprimerane náročné.

Článok 10

Prerušenie hlavného konania

Členské štáty zabezpečia, že ak žalovaný požiada o skoré zastavenie konania, hlavné konanie sa preruší až do prijatia konečného rozhodnutia o uvedenej žiadosti.

Článok 11

Skrátené konanie

Členské štáty zabezpečia, aby sa žiadosť o skoré zastavenie konania riešila v skrátanom konaní pri zohľadnení okolností veci a práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces.

Článok 12

Dôkazné bremeno

Členské štáty zabezpečia, aby v prípade, že žalovaný požiadal o skoré zastavenie konania, bolo na žalobcovi, aby preukázal, že nárok nie je zjavne neopodstatnený.

Článok 13

Odvolanie

Členské štáty zabezpečia, aby sa bolo možné odvolať proti rozhodnutiu, ktorým sa zamietá alebo udeľuje skoré zastavenie konania na základe článku 9.

KAPITOLA IV

Nápravné opatrenia proti zneužívajúcemu súdnemu konaniu

Článok 14

Prisúdenie trov konania

Členské štáty prijímú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby bolo možné žalobcovi, ktorý začal zneužívajúce súdne konanie proti verejnej účasti, nariadiť, aby znášal všetky trovy konania vrátane plnej výšky nákladov na právne zastúpenie, ktoré vznikli žalovanému, ak takéto náklady nie sú neprimerané.

Článok 15

Náhrada škody

Členské štáty prijímú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby si fyzická alebo právnická osoba, ktorá utrpela ujmu v dôsledku zneužívajúceho súdneho konania proti verejnej účasti, mohla nárokovať a získať úplné odškodnenie za uvedenú ujmu.

Článok 16

Sankcie

Členské štáty stanovujú, aby mali súdy alebo tribunály konajúce v rámci zneužívajúceho súdneho konania proti verejnej účasti možnosť uložiť účinné, primerané a odrádzajúce sankcie voči strane, ktorá uvedené konanie začala.

KAPITOLA V

Ochrana proti rozsudkom z tretích krajín

Článok 17

Dôvody na zamietnutie uznania a výkonu rozsudku z tretej krajiny

Členské štáty zabezpečia, aby sa uznanie a vykonanie rozsudku z tretej krajiny na súdnom konaní týkajúcom sa verejnej účasti fyzickej alebo právnickej osoby s bydliskom v členskom štáte zamietlo z dôvodu jeho zjavného rozporu s verejným poriadkom (*ordre public*), ak by sa takéto konanie považovalo za zjavne neopodstatnené alebo zneužívajúce v prípade, že bolo začaté na súdoch alebo tribunáloch v členskom štáte, v ktorom sa uznanie alebo vykonanie požaduje, a tieto súdy alebo tribunály by uplatňovali právo takéhoto členského štátu.

Článok 18

Jurisdikcia v prípade opatrení proti rozsudkom z tretích krajín

Členské štáty zabezpečia, aby v prípade, že zneužívajúce súdne konanie proti verejnej účasti bolo začaté na súde alebo tribunáli tretej krajiny proti fyzickej alebo právnickej osobe s bydliskom v členskom štáte, mohla uvedená osoba požadovať na súdoch alebo tribunáloch v krajine jej bydliska náhradu škody a nákladov, ktoré jej vznikli v súvislosti s konaním na súde alebo tribunáli tretej krajiny, bez ohľadu na bydlisko žalobcu v konaní v tretej krajine.

KAPITOLA VI

Záverečné ustanovenia

Článok 19

Vzťah k Lugánskemu dohovoru z roku 2007

Táto smernica nemá vplyv na uplatňovanie Dohovoru o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, podpísaného v Lugane 30. októbra 2007.

Článok 20

Preskúmanie

Členské štáty poskytnú Komisii všetky príslušné informácie týkajúce sa uplatňovania tejto smernice [*po piatich rokoch odo dňa transpozície*]. Komisia na základe poskytnutých informácií najneskôr do [*šiestich rokov odo dňa transpozície*] predloží Európskemu parlamentu a Rade správu o uplatňovaní tejto smernice. V správe sa poskytne posúdenie vývoja zneužívajúcich súdnych konaní proti verejnej účasti a vplyv tejto smernice v členských štátoch. Ak to bude potrebné, k správe sa priložia návrhy na zmenu tejto smernice.

Článok 21

Transpozícia do vnútroštátneho práva

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do [*dvoch rokov odo dňa nadobudnutia účinnosti tejto smernice*]. Komisii bezodkladne oznámia znenie týchto ustanovení.

Členské štáty uvedú priamo v prijatých opatreniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upravia členské štáty.

2. Členské štáty oznámia Komisii znenia hlavných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré prijímú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Článok 22

Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jej uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 23

Adresáti

Táto smernica je určená členským štátom.

V Bruseli

*Za Európsky parlament
predsedníčka*

*Za Radu
predseda*